

بررسی تاثیر کیفیت گزارشگری مالی، حسابرس مستقل و قدرت سود بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار

حسن احمدی^۱

مریم اسالم^۲

عزیز صفادوست^۳

علی آژده^۴

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۲ تاریخ چاپ: ۱۴۰۲/۰۹/۳۰

چکیده

هدف این تحقیق بررسی تاثیر کیفیت گزارشگری مالی، حسابرس مستقل و قدرت سود بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. پژوهش حاضر از لحاظ هدف، کاربردی بوده و از بعد روش‌شناسی از نوع تحقیقات علی (پس رویدادی) می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ بوده که ۱۳۳ شرکت برای انجام این پژوهش، در یک دوره هفت ساله مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین برای تجزیه و تحلیل نتایج از مدل رگرسیونی استفاده شده است. نتایج به دست آمده نشان می‌دهند که کیفیت گزارشگری مالی تاثیر مثبت و معناداری بر عملکرد شرکت دارد. همچنین ویژگی‌های حسابرس مستقل (اندازه موسسه حسابرسی، چرخش حسابرس و تخصص حسابرس در صنعت) با عملکرد شرکت ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. نتایج نشان می‌دهد قدرت سود بر عملکرد شرکت تاثیر مثبت و معناداری دارد.

واژگان کلیدی

عملکرد شرکت، حسابرس مستقل، قدرت سود، عملکرد شرکت

۱. استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی خرد بوشهر، بوشهر، ایران. (نویسنده مسئول)

Ahmadihassan80@yahoo.com

۲. کارشناس ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی خرد بوشهر، بوشهر، ایران.

۳. کارشناس ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی خرد بوشهر، بوشهر، ایران.

۴. کارشناس ارشد مدیریت مالی، موسسه آموزش عالی غیر انتفاعی خرد بوشهر، بوشهر، ایران.

مقدمه

عملکرد از دیدگاه سهامداران از اهمیت زیادی برخوردار است. سهامداران عمدتاً در آینده شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی سرمایه‌گذاری می‌کنند و از این رو عواملی که بیانگر سودآوری مستمر و رشد پایدار شرکت باشد می‌تواند معیار مناسب ارزش برای آنان باشد. از نظر سهامداران، ارزش آفرینی یا ایجاد ارزش به مفهوم ساده یعنی ایجاد منافع حاصل از سرمایه‌گذاری بیش از هزینه سرمایه به کار گرفته شده.

حسابرسان مستقل، به دلیل ارائه خدمات حسابرسی، نقش مهمی در جهت حفظ منافع عمومی در بازارهای سرمایه ایفا می‌کنند. در حقیقت، کیفیت و اعتبار گزارش حسابرسی، به میزان استقلال حسابرس از صاحب کار خود بستگی دارد؛ اما در عمل، نفوذ مدیریت شرکت مورد رسیدگی، بر مسائل مربوط به انتخاب و ارائه اطلاعات به حسابرس، به همراه انگیزه‌های بالای مدیریت برای دستیابی به اهداف تعیین شده موانع مهمی بر سر راه مستقل باقی ماندن حسابرسان محسوب می‌شوند. ورشکستگی شرکت‌های بزرگ موجب شد تا موضوع قابلیت اتکای صورت‌های مالی، مورد توجه افکار عمومی واقع شود. با اینکه مسئولیت اصلی تهیه صورت‌های مالی دقیق و عاری از خطا و اشتباه به عهده هیات مدیره شرکت‌ها است؛ اما این ورشکستگی‌ها، سؤال‌های زیادی درباره‌ی کیفیت حسابرسی و استقلال حسابرسان به وجود آورد. قانون‌گذاران و تدوین‌کنندگان استانداردهای حسابداری و حسابرسی در تلاش هستند تا از طریق وضع قوانین مؤثر بر استقلال حسابرسان، کیفیت حسابرسی را افزایش دهند. (لاونسون^۱ و همکاران، ۲۰۰۷).

کمیته حسابرسی، مسئولیت نهایی نظارت بر کلیه فعالیت‌های مالی شرکت را بر عهده دارد. هدف کمیته حسابرسی کمک به هیات مدیره در ایفاء مسئولیت آنان در رابطه با: (۱) درستی صورت‌های مالی شرکت (۱) رعایت الزامات قانونی و مقررات توسط شرکت (۳) صلاحیت‌ها و استقلال حسابرس مستقل (۴) عملکرد وظیفه حسابرسی داخلی شرکت و استقلال آن است. کمیته حسابرسی همچنین در رعایت مقررات کمیسیون بورس اوراق بهادار باید گزارشی تهیه و به همراه مجموعه گزارش سالیانه شرکت ارائه می‌دهد. (حسنی و همکاران، ۱۴۰۰)

بیان مسأله

گزارش‌های مالی، منابع مهم اطلاعاتی برای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی به شمار می‌روند که مدیران، سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سایر استفاده‌کنندگان جهت رفع نیازهای اطلاعاتی خود از این منابع استفاده می‌کنند؛ اما به دلیل جهانی شدن تجارت و بازارها، گسترش جغرافیایی و تقاضای بیشتر اطلاعات و شفافیت بیشتر بین سرمایه‌گذاران، ذینفعان و به‌طور کلی جامعه باعث شده که عاملان بازار بر کیفیت گزارشگری مالی و منبع اصلی دانششان بر استراتژی شرکت نفوذ کمی پیدا کنند.

حسابرسان مستقل می‌توانند به عنوان یک سازوکار بااهمیت خارجی حاکمیت شرکتی، با اطمینان دادن به سهامداران در مورد کیفیت صورت‌های مالی تهیه شده، هزینه‌های نمایندگی را کاهش داده و به سهامداران این امکان را بدهند که بر مبنای صورت‌های مالی حسابرسی شده قراردادهایی دقیق، روشن و کارا با مدیران تنظیم نمایند (واتس و زیمرمن^۲، ۱۹۸۶). اجرای حسابرسی توسط حسابرسان مستقل نقش بسیار مهمی در بهبود کیفیت افشای اطلاعات مالی و قابلیت اتکای آن دارد (فرگوسن^۳، ۲۰۰۴).

1 Lowensohn

2 - Watts and Zimmerman

3 - Ferguson

مطالعات بر روی کشورهای توسعه یافته، در میان متغیرهای دیگر، مکانیسم های حاکمیت شرکتی مانند ساختار مالکیت و انواع آن را برجسته کردند (بوآلای^۴ و همکاران، ۲۰۱۷) و همچنین ویژگی های هیئت مدیره مانند استقلال و اندازه (بوآلای و همکاران، ۲۰۱۷). از سوی دیگر، کشورهای در حال توسعه چندین مطالعه را مستند می کنند که اثرات ساختار مالکیت و انواع آن را نشان می دهد (فام و اسلام^۵، ۲۰۲۱)، کیفیت حسابرسی (علی الصمدی و همکاران، ۲۰۱۴)، عوامل جمعیت شناختی حسابرسان و تأثیر آن بر شک و تردید حسابرسان (سید حسین^۶ و همکاران، ۲۰۱۹)، اندازه هیئت مدیره (آلسمدی^۷، ۲۰۱۸)، ترکیب هیئت مدیره و دוגانگی مدیرعامل (آرورا و شارما^۸، ۲۰۱۶).

رابطه نمایندگی به عنوان مبنای استدلال استفاده شد، یعنی تضاد بین عامل و اصل در شرکت ها و تأثیر آن بر عملکرد شرکت ها (شلیفر و ویشنی^۹، ۱۹۹۷). علاوه بر این، مدیران نسبت به سهامداران موجود و خریداران آتی سهام شرکت ها اطلاعات بیشتری در مورد شرکت ها دارند (مایرز و مجلوف^{۱۰}، ۱۹۸۴) که باعث ایجاد مشکل عدم تقارن اطلاعاتی می شود. در نتیجه، مدیران از این اطلاعات برای افزایش ثروت خود استفاده کردند. یک مکانیسم کنترلی خوب برای کاهش تعارض آژانس و مشکل عدم تقارن اطلاعات مورد نیاز است.

در این راستا، حاکمیت شرکتی سازوکار و ساختاری است که توسط شرکت برای کنترل مدیران و کمک به دستیابی به اهداف تعیین شده توسط سهامداران و سایر ذینفعان تعیین شده است. یکی از اهداف اصلی افزایش عملکرد شرکتها بود (فاما^{۱۱}، ۱۹۸۰)؛ بنابراین، عملکرد بالای شرکت و ایجاد ثروت پایدار برای سهامداران نیازمند یک سیستم حاکمیت شرکتی خوب است (شلیفر و ویشنی، ۱۹۹۷). در این راستا، کیفیت حسابرسی (فان^{۱۲} و همکاران، ۲۰۲۰) و اطلاعات حسابداری (هوتاگاول-مارتوویجو^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۹) برای تصمیم گیرندگان و عملکرد شرکت ها مهم هستند. علاوه بر این، کیفیت حسابرسی یک مکانیسم مهم حاکمیت شرکتی است که به حل تعارضات آژانس کمک می کند (اسد و الشوریده^{۱۴}، ۲۰۲۰). هر چه کیفیت حسابرسی بالاتر باشد، قابلیت اطمینان اعداد حسابداری برای تصمیم گیرندگان و همچنین نظارت بهتر بر رفتار فرصت طلب مدیران بیشتر است (الانود و جربویی^{۱۵}، ۲۰۱۷). بر این اساس، کیفیت حسابرسی از جنبه های مختلف توسط محققان دانشگاهی مورد بررسی قرار گرفته است (الاحدال و هاشم^{۱۶}، ۲۰۲۱) کیفیت حسابرسی بر عملکرد شرکت های مالزیایی را بررسی کرد و اثر مثبت قابل توجهی بر عملکرد شرکت ها یافت. حق الزحمه حسابرسی ممکن است به ایجاد رابطه مشتری و حسابرس بالاتر کمک کند. علاوه بر این، نتایج مشابهی در بین شرکت های بورسی هند (الاحدال و هاشم، ۲۰۲۱) طبقه معاملاتی اوراق بهادار هانوی (فان و همکاران، ۲۰۲۰)،

⁴ - Buallay

⁵ - Pham and Islam

⁶ - Sayed Hussin

⁷ - Alsmady

⁸ - Arora and Sharma

⁹ - Shleifer and Vishny

¹⁰ - Myers and Majluf

¹¹ - Fama

¹² - Phan

¹³ - Hutagaol-Martowidjojo

¹⁴ - Assad and Alshurideh

¹⁵ - Elaoud and Jarbou

¹⁶ - Al-ahdal and Hashim

شرکت های بورسی تهران یافت شد. (ضیایی^{۱۷}، ۲۰۱۴) و شرکت های سیمان نقل قول در نیجریه (فاروک^{۱۸} و همکاران، ۲۰۱۴).

علاوه بر این، قدرت سود به سرمایه گذاران سیگنال می دهد که شرکت ها در مکان خوبی برای سرمایه گذاری بیشتر در آینده هستند. همانطور که توسط فاطما و هدایت^{۱۹} (۲۰۱۹) بیان شد، مفهوم "قدرت سود به سطح سود شرکتی اشاره دارد که انتظار می رود یک شرکت در آینده به دست آورد"؛ بنابراین، قدرت سود عامل مهم دیگری برای سرمایه گذاران برای ارزیابی ثبات مالی آینده محور شرکت ها است. علاوه بر این، این شاخص دوره قبل را با دوره آینده عملکرد شرکت ها پیوند می دهد. تحقیق حاضر در پی یافتن شواهد تجربی جهت پاسخ به این سوال اصلی تحقیق است که آیا بین کیفیت گزارشگری مالی، حسابرس مستقل و قدرت سود بر عملکرد شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه معناداری وجود دارد یا خیر؟ لذا در این تحقیق به دنبال پاسخگویی به این سوال است.

اهمیت و ضرورت تحقیق

نتایج تحقیق حاضر می تواند دستاوردها و ارزش افزوده علمی زیر را به همراه داشته باشد: گزارشگری مالی یکی از مهم ترین فراورده های سیستم حسابداری است که از اهداف عمده آن فراهم آوردن اطلاعات لازم برای تصمیم گیری اقتصادی استفاده کنندگان در خصوص ارزیابی عملکرد و توانایی سودآوری بنگاه اقتصادی است.

بارث و شیپر^{۲۰} (۲۰۰۸) ادعا می کنند که شفافیت گزارشگری مالی حدودی است که گزارش های مالی، امور اساسی اقتصادی یک واحد تجاری را به گونه ای که به آسانی برای استفاده کنندگان از آن گزارش ها قابل فهم است، آشکار می کند. از دیدگاه حسابداری، امور اقتصادی اساسی یک واحد تجاری شامل منابع واحد تجاری، ادعاها نسبت به آن منابع، تغییر در منابع، ادعاها و جریان های نقدی، ریسک های شرکت و چگونگی مدیریت آن است. یکی از مواردی که برای برنامه ریزی درست و به موقع می تواند مورد استفاده حسابرسان قرار گیرد، اطلاعات منعکس در صورت های مالی و سایر اطلاعاتی مرتبط است.

حسابرسی از دیدگاه کاربران اطلاعات مالی به ویژه سهامداران، زمانی سودمند است که حسابرسان طی رسیدگی های خود به بررسی و ارزیابی برقراری تداوم فعالیت، عاری بودن صورت های مالی از اشتباه، تخلف، تقلب با اهمیت و اعمال غیرقانونی مؤثر بر فعالیت واحد مورد رسیدگی بپردازند.

از آنجا که گزارش حسابرسان در فرایند تصمیم گیری استفاده کنندگان صورت های مالی به عنوان یکی از ابزارهای سودمند در نظر گرفته می شود؛ آگاهی از قابل اعتماد بودن اطلاعات مالی به دلایل مختلفی مانند تضاد منافع، پیچیدگی رویدادهای اقتصادی و ... از اهمیت ویژه ای برخوردار است. این تحقیق به گونه ای تجربی به تمامی استفاده کنندگان اعم از تحلیلگران مالی، سرمایه گذاران و سایر استفاده کنندگان اطلاعات حسابداری نشان می دهد که تا چه اندازه عملکرد مدیریت با نشان دادن وضعیت بهتر در به دست آوردن حسابرسان مستقل تأثیرگذار است. در این تحقیق از بین عوامل مؤثر بر صدور گزارش حسابرسی به تأثیر عملکرد مدیریت بر این گزارش می پردازیم و به دنبال این هستیم که بینم این

¹⁷ - Ziaee

¹⁸ - Farouk

¹⁹ - Fatma and Hidayat

²⁰ - Barth & Schipper

عملکرد تا چه حد می‌تواند در تصمیم‌گیری حسابرس مستقل تأثیرگذار باشد. با توجه به اینکه معیارهای مختلفی برای اندازه‌گیری عملکرد مدیران وجود دارد در این تحقیق برای سنجش عملکرد مدیران تنها بر معیارهای حسابداری عملکرد شرکت مانند سودآوری، سود هر سهم، نرخ بازده حقوق صاحبان سهام، نرخ بازده دارایی‌ها تأکید شده است. با توجه به مطالب فوق انجام تحقیقی با عنوان بررسی تاثیر کیفیت گزارشگری مالی، حسابرس مستقل و قدرت سود بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران دارای اهمیت می‌باشد.

فرضیه‌های اصلی تحقیق

- (۱) کیفیت گزارشگری مالی بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.
- (۲) حسابرس مستقل بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.
- (۳) قدرت سود بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.

فرضیه‌های فرعی تحقیق

- (۱) اندازه موسسه حسابرسی بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.
- (۲) چرخش حسابرسی بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.
- (۳) تخصص حسابرس بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد

پیشینه داخلی

محب علی (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی تاثیر کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی و ارزش شرکت پرداخت. کمیته حسابرسی به عنوان یکی از مکانیزم‌های کلیدی راهبری شرکتی می‌تواند منجر به بهبود کیفیت افشا شرکت‌ها و کارایی بازار سرمایه شود. اعضای غیرموظف هیات مدیره نیز در تشکیل کمیته حسابرسی کارآمد جهت ایفاء وظیفه نظارتی، موثر هستند. در این راستا پژوهش حاضر به بررسی تاثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی و ارزش شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۵-۱۳۹۹ (۱۲۰ شرکت) می‌پردازد. بدین منظور با استفاده از روش بررسی میدانی و اسنادکاوی، اطلاعات استخراج شده با استفاده از روش‌های آمار توصیفی و الگوی داده‌های تابلویی مورد آزمون و تجزیه و تحلیل قرار گرفته‌اند. نتایج حاصل از فرضیه نشان داد بین اندازه کمیته‌ی حسابرس، استقلال کمیته حسابرس و تخصص مالی کمیته حسابرس با ارزش شرکت رابطه وجود دارد. همچنین بین اندازه کمیته‌ی حسابرس، استقلال کمیته حسابرس و تخصص مالی کمیته حسابرس با کیفیت گزارشگری مالی رابطه وجود دارد.

حاجی اکبری سهمی و رحیمی دستجردی (۱۴۰۱) در پژوهشی به تعیین تاثیر رقابت بازار محصول بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی پرداختند. روش تحقیق از لحاظ هدف کاربردی و از نظر ماهیت توصیفی-همبستگی مبتنی بر مدل حداقل مربعات معمولی (GLS) است. قلمرو مکانی پژوهش شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و قلمرو زمانی آن طی دوره ۶ ساله (۱۳۹۹-۱۳۹۴) و به روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک تعداد (۱۵۸ شرکت) انتخاب شد. داده‌های مورد نیاز در این پژوهش از صورتهای مالی منتشر شده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار و فرابورس از طریق نرم افزار رهاورد نوین گردآوری شد. نتایج پژوهش نشان داد که کیفیت گزارشگری مالی بر قابلیت مقایسه صورتهای مالی تاثیر مثبت و معنادار دارد. رقابت بازار محصول تاثیر مثبت و معنادار تعدیلی بر کیفیت گزارشگری مالی و قابلیت مقایسه صورتهای مالی دارد.

کارگر و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهشی به بررسی تاثیر سرمایه بانکی بر قدرت سود آوری و ریسک بانکی در صنعت خودروسازی پرداختند. هدف اصلی در این پژوهش بررسی تاثیر سرمایه بانکی بر قدرت سود آوری و ریسک بانکی در صنعت خودروسازی میباشد برای این منظور از دادههای آماری ده بانک تجاری مورد بررسی در طول سالهای ۱۳۸۶ الی ۱۳۹۳ استفاده گردید و با روش رگرسیون پانل دیتا و کلیه آزمون های مربوطه به تجزیه و تحلیل اقتصاد سنجی پرداخته شد با توجه به اهداف پژوهش دو رگرسیون برای بررسی تاثیر سرمایه بانکی بر قدرت سود آوری و ریسک بانکی در صنعت خودروسازی برازش گردید که در نهایت پس از بررسی صحت مدل های رگرسیونی از مدل رگرسیونی اول نتیجه گیری گردید که افزایش سرمایه بانکی باعث افزایش قدرت سود آوری بانک در صنعت خودروسازی می گردد. همچنین از مدل رگرسیونی دوم نتیجه گیری شد که افزایش سرمایه بانکی باعث کاهش میزان ریسک بانکی در صنعت خودروسازی می گردد.

پیشینه خارجی

جوجو و آستوتی^{۲۱} (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی تأثیر برنامه ریزی مالیاتی، شدت سرمایه و قدرت سود بر مدیریت سود با مالکیت نهادی به عنوان متغیر تعدیل کننده پرداختند. هدف از این تحقیق بررسی عواملی است که بر مدیریت سود در شرکت های تولیدی کالاهای مصرفی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی تأثیر می گذارد. این عوامل برنامه ریزی مالیاتی، شدت سرمایه، قدرت سود و مالکیت نهادی به عنوان متغیرهای تعدیل کننده هستند. جامعه مورد استفاده در این تحقیق کلیه شرکت های صنعت کالاهای مصرفی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار اندونزی از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۱ می باشد. نمونه در این تحقیق ۱۱۶ داده منطبق بر معیارها می باشد. نمونه ها با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شدند. نتایج این تحقیق حاکی از آن است که برنامه ریزی مالیاتی بر مدیریت سود تأثیر مثبت دارد، شدت سرمایه بر مدیریت سود تأثیر منفی دارد و مالکیت نهادی تأثیر برنامه ریزی مالیاتی بر مدیریت سود را تضعیف می کند.

آلسمدی^{۲۲} (۲۰۲۲) در پژوهشی به بررسی کیفیت گزارشگری مالی، حسابرس مستقل، قدرت سود و عملکرد شرکت ها: مورد کشورهای شورای شرکت خلیج فارس پرداختند. تحلیلگران صورت های مالی نگران قدرت سود شرکت ها هستند، بنابراین اطلاعات قابل اتکا از حسابرسی خارجی با کیفیت و گزارشگری مالی مهم است زیرا بر عملکرد شرکت های شورای همکاری خلیج فارس تأثیر می گذارد. با توجه به این نکته، با تکیه بر تئوری نمایندگی، این مطالعه اثرات کیفیت گزارشگری مالی، کیفیت حسابرسی و قدرت سود را بر عملکرد شرکت ها در شش کشور عربی شورای همکاری خلیج فارس (عربستان سعودی، بحرین، عمان، قطر، کویت و امارات متحده عربی). عملکرد شرکت با استفاده از معیارهای حسابداری، به عنوان مثال، بازده دارایی ها و ارزش بازار به دفتري (M/B, ROA) و معیارهای بازار (Tobin's Q)، EPS) اندازه گیری می شود. نمونه داده های این مطالعه دوره بین سال های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۷ (پیش از کووید-۱۹)، در ۱۹۱ شرکت با استفاده از ۱۳۳۷ مشاهدات سال های شرکت را پوشش می دهد. این مطالعه از تحلیل رگرسیون داده های پانل EGLS استفاده می کند. نتایج تحقیق حاکی از آن است که قدرت سود، کیفیت حسابرسی و کیفیت گزارشگری مالی

²¹ Djojo & Astuti

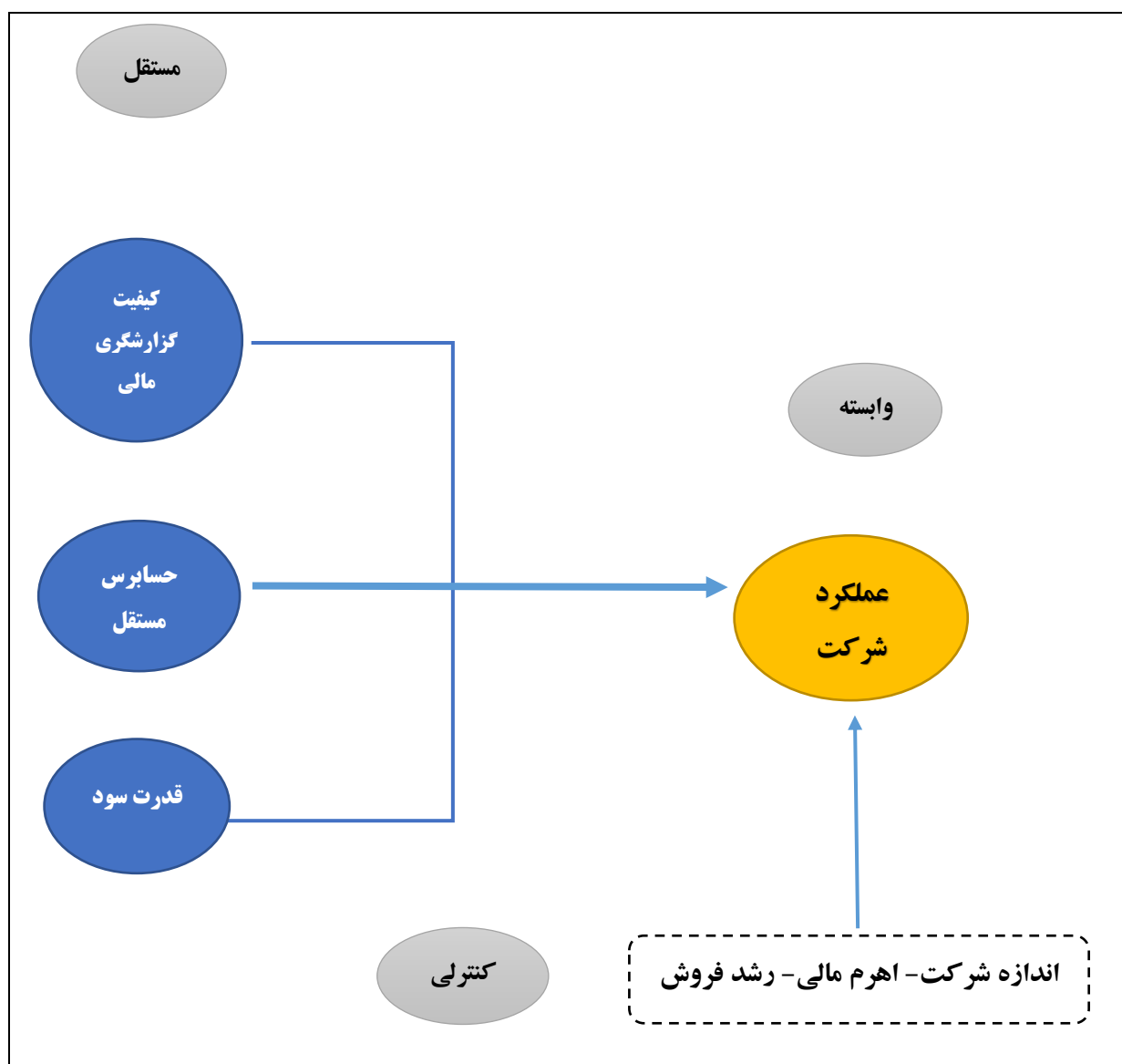
²² - aalsmadi

بر عملکرد شرکت‌ها تأثیر مثبت دارد. تئوری نمایندگی تایید می‌کند که کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت حسابرسان قابلیت اتکای صورت‌های مالی را افزایش می‌دهد و عدم تقارن اطلاعاتی را کاهش می‌دهد.

الحدال و هاشم (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسان و کیفیت حسابرسان خارجی بر عملکرد شرکت: شواهدی از هند پرداختند. هدف این مقاله تحلیل تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسان و کیفیت حسابرسان خارجی بر عملکرد شرکت‌های سهامی عام غیر مالی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ملی ۱۰۰ می‌باشد. رگرسیون داده‌های پانل اثر تصادفی یک طرفه از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۹ برای ۷۴ شرکت غیر مالی در Nifty 100 اعمال شد. شاخص کلی کمیته حسابرسان و شاخص حسابرسان خارجی بر اساس قانون جدید شرکت‌های هندی، ۲۰۱۳ و بر اساس بررسی ادبیاتی برای ثبت تأثیر قانون جدید بر عملکرد مالی شرکت. نتیجه مطالعه نشان داد که شواهدی برای نشان دادن اینکه ویژگی‌های کمیته حسابرسان باعث بهبود عملکرد شرکت‌های برتر غیر مالی هندی می‌شود وجود ندارد. با این حال، مشخص شد که کیفیت حسابرسان خارجی تأثیر مثبت معناداری بر عملکرد مالی شرکت‌ها دارد که با Q Tobin اندازه‌گیری می‌شود، در حالی که اندازه شرکت و اهرم تأثیر معنی‌داری بر عملکرد مالی شرکت‌ها دارند که با بازده دارایی‌ها و اندازه‌گیری می‌شوند. بازده حقوق صاحبان سهام.

الحدال و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به بررسی تأثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد مالی شرکت‌های فهرست شده در هند و شورای همکاری خلیج فارس: یک بررسی تجربی پرداختند. حاکمیت شرکتی نقش حیاتی در ایجاد فرهنگ شرکتی از آگاهی، شفافیت و باز بودن دارد. در این زمینه، این مقاله دیدگاه مختصری در مورد پیشینه مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی در کشورهای هند و شورای همکاری خلیج فارس (GCC)، سیستم حقوقی شرکت و سیاست‌های نظارتی تعیین شده توسط دولت‌های هند و شورای همکاری خلیج فارس ارائه می‌دهد. علاوه بر این، تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی را بر عملکرد مالی شرکت‌های فهرست شده در هند و شورای همکاری خلیج فارس تحلیل می‌کند. این مطالعه از نمونه‌ای استفاده می‌کند که متشکل از ۵۳ شرکت غیر مالی فهرست شده از هند و ۵۳ شرکت غیر مالی فهرست شده از کشورهای شورای همکاری خلیج فارس برای دوره ۲۰۰۹-۲۰۱۶ است. نتایج نشان داد که پاسخگویی هیئت مدیره (BA) و کمیته حسابرسان (AC) تأثیر ناچیزی بر عملکرد شرکت‌ها دارند که توسط ROE و Q Tobin اندازه‌گیری می‌شوند. کشورهای خلیج از نظر شیوه‌های حاکمیت شرکتی و عملکرد مالی. مطالعه حاضر به عنوان باتری برای تحقیقات و مطالعات بیشتر به ویژه در شرکت‌های فهرست شده در هند و شورای همکاری خلیج فارس در زمینه حاکمیت شرکتی و عملکرد مالی در نظر گرفته می‌شود.

مدل مفهومی تحقیق

مدل مفهومی پژوهش منبع: برگرفته از مدل آلسمدی (۲۰۲۲)

روش شناسی تحقیق

تحقیق حاضر به بررسی روابط بین متغیرها پرداخته و در پی اثبات وجود این رابطه در شرایط کنونی بر اساس داده‌های تاریخی می‌باشد. بنابراین می‌توان آن را از نوع پس رویدادی طبقه بندی نمود. در اینگونه تحقیقات، محقق به بررسی علت و معلول (متغیر وابسته و متغیر مستقل) پس از وقوع می‌پردازد و در آزمون فرضیات آن داده‌های تاریخی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بازار اوراق بهادار تهران مورد استفاده قرار می‌گیرد.

جامعه و نمونه آماری

معیارهای برای انتخاب نمونه مناسب به روش حذفی مورد استفاده قرار گرفته است که بدین صورت است. شرکت‌ها قبل از سال ۱۳۹۴ در بورس تهران پذیرفته‌شده باشند و از ابتدای سال ۱۳۹۴ سهام آن‌ها در بورس مورد معامله قرار گیرد.

به منظور افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی آن‌ها منتهی به ۲۹ اسفندماه باشد. جزء شرکت‌های واسطه گری مالی و بیمه ای و سرمایه گذاری نباشد (به دلیل تفاوت ماهیت عملیات) و اطلاعات مورد نیاز تحقیق در دسترس باشد. با توجه به فیلترهای فوق، اطلاعات مرتبط با ۱۳۳ شرکت در دوره ۷ ساله ۱۴۰۰-۱۳۹۴ و مجموعاً ۹۳۱ سال-شرکت برای آزمون فرضیه مورد استفاده قرار گرفت؛ بنابراین جامعه آماری و نمونه آماری در این پژوهش بر هم منطبق می باشند.

اندازه گیری متغیرها

متغیرهای این تحقیق به منظور آزمون فرضیه‌ها، به چهار گروه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی تقسیم شده که در ادامه به معرفی دقیق تر هر یک از این متغیرها می پردازیم؛

متغیر مستقل^{۲۳}

۱. کیفیت گزارشگری مالی

به منظور ارزیابی کیفیت گزارشگری مالی از کیفیت اقلام تعهدی سرمایه در گردش استفاده می شود. کیفیت اقلام تعهدی سرمایه در گردش طبق معیار ارائه شده توسط مک نیکلز^{۲۴} (۲۰۰۲) و دیچاو و دیچو^{۲۵} (۲۰۰۲) به شرح ذیل می باشد (کرمی و همکاران، ۱۳۹۴):

بر اساس پژوهش دیچو و دیچاو^{۲۶} (۲۰۰۲) اقلام تعهدی سرمایه در گردش $|E_{i,t}|$ باید با جریان های نقدی دوره قبل، جاری و بعد توضیح داده شوند. مقادیر خطای حاصل از رگرسیون اقلام تعهدی با سه متغیر جریان های نقدی بدین معناست که اقلام تعهدی به شناسایی جریان های نقدی نامرتبط است، بنابراین هرچه اندازه مقادیر حاصل از این مدل کمتر باشد، کیفیت اقلام تعهدی و در نتیجه کیفیت گزارشگری مالی بالاتر خواهد بود.

۲. حسابرس مستقل

الف) اندازه موسسه حسابرسی

اندازه ی موسسه حسابرسی یک متغیر ساختگی است. در صورتی که شرکت توسط موسسات حسابرسی درجه اول مورد رسیدگی قرار گرفته باشد برابر یک در غیر این صورت صفر. (الاحدال و هاشم، ۲۰۲۱)

ب) چرخش حسابرس

اگر شرکای امضا کننده گزارش حسابرسی در ۲ سال گذشته تغییر نکرده باشند، به آن شرکت عدد ۰ و در غیر این صورت به آن شرکت عدد ۱ اختصاص می یابد

ج) تخصص حسابرسی در صنعت

اگر حسابرس یک شرکت متخصص صنعت باشد، به آن شرکت عدد ۱ و در غیر این صورت به آن شرکت عدد ۰ اختصاص می یابد.

از رویکرد سهم بازار و با توجه به رویکرد پالمرز^{۲۷} (۱۹۸۶) برای محاسبه متغیر تخصص حسابرس در صنعت استفاده می گردد. در رویکرد سهم بازار، یک مؤسسه حسابرسی که خود را از سایر رقیبان از نظر سهم بازار در یک صنعت خاص متمایز کرده است، به عنوان حسابرس متخصص در صنعت شناخته می شود. این رویکرد فرض میکند که با

²³-Independent Variable

²⁴ - McNichols

²⁵ - Dechow, P., & Dichev

²⁶ - Dechow, P., & Dichev

²⁷ Palmrose

مشاهده سهم نسبی بازار مؤسسه‌های حسابرسی که به یک صنعت خاص خدمت ارائه می‌دهند، میتوان به میزان دانش تخصصی، مهارت و مؤسسه حسابرسی در حوزه صنعت پی برد.

۳. قدرت سود

قدرت سود متغیر مستقل اصلی دیگری است که در مدل‌ها استفاده می‌شود. استفاده‌کننده صورت‌های مالی اغلب به دنبال شرکت‌هایی می‌گردد که سودهای قوی کسب کرده‌اند (جین^{۲۸}، ۲۰۱۷)، زیرا این درآمدها کیفیت سود شرکت و توانایی آن در ایجاد سود انباشته بالاتر برای سرمایه‌گذاران را نشان می‌دهد (فانانی^{۲۹}، ۲۰۱۰، یائو^{۳۰} و همکاران، ۲۰۱۷). علاوه بر این، قدرت در آمد یک شرکت نشان دهنده توانایی آن در ایجاد در آمد در آینده است. مطالعه فاطما و هدایت (۲۰۱۹).

متغیر وابسته^{۳۱}

عملکرد مالی شرکت

ارزیابی عملکرد فرآیندی است که به سهامداران جهت تصمیم‌گیری به منظور سرمایه‌گذاری بهینه کمک می‌کند. استفاده‌کنندگان گزارشهای مالی با استفاده از معیارهای مختلف، عملکرد شرکت را ارزیابی و برآوردی از ارزش شرکت را مشخص می‌کنند. همچنین ارزیابی عملکرد یکی از اقدامات اساسی و ضروری در امر برنامه‌ریزی و هدف-گذاری مدیران بیان می‌شود، در واقع ارزیابی نه تنها در انتخاب استراتژی و ساختار مالی به مدیران کمک می‌کند، بلکه نشان می‌دهد که چگونه استراتژیها و ساختار مالی بر ارزش بازار سهام اثر می‌گذارد. لذا سنجش عملکرد شرکت‌ها، ارزیابی کلی از وضعیت مالی و نتایج عملیات به منظور اخذ تصمیمات منطقی می‌باشد. یکی از مهم‌ترین مسائل برای سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و به طور کلی تصمیم گیرندگان داخلی و بیرونی شرکت‌ها، مساله ارزیابی عملکرد شرکت‌هاست (اسعدی و کیانی نژاد، ۱۳۹۳).

ارزش شرکت که از طریق کیوتوبین محاسبه می‌شود نشان دهنده مفهوم ارزش بازار سهام کنونی و آینده شرکت‌ها و رشد فعال آن است. کیوتوبین بالاتر، برابر با ارزش دارایی‌های نامشهود شرکت است. واحدهای مورد استفاده نسبتی هستند. در اینجا فرمولی برای ارزش شرکت ارائه شده است (اسدی و همکاران، ۱۳۹۲).

متغیرهای کنترلی^{۳۲}

۱. اندازه شرکت (SIZE):

برای تعیین اندازه شرکت، در تحقیق‌های مختلف از شاخص‌های متفاوتی استفاده شده است. کروز و مانیکز^{۳۳} (۲۰۱۴) از لگاریتم فروش، النجار^{۳۴} (۲۰۱۳) از لگاریتم مجموع دارایی‌ها و چان و همکاران^{۳۵} (۲۰۱۲) از لگاریتم ارزش بازار سهام استفاده کردند. در تحقیق‌های داخلی نیز، علیقلی و جلیلیان (۱۳۹۱) و نمازی و خواجوی (۱۳۸۳) از لگاریتم ارزش بازار

²⁸ Jin

²⁹ Fanani

³⁰ Yao

³¹ - Dependent Variable

³² -Control Variables

³³ Kroes and Manikas

³⁴ -Al-Najjar

³⁵ -Chan and et al

سهام، فخاری و یوسف‌نژاد (۱۳۸۵) از لگاریتم متوسط کل دارایی‌ها، یعقوب‌نژاد و همکاران (۱۳۸۹) از لگاریتم فروش و حیدرپور و خواجه محمود (۱۳۹۳) از لگاریتم کل دارایی‌ها استفاده کردند. در این تحقیق از رابطه زیر استفاده شده است:

$$SIZE = \ln TA$$

که در رابطه فوق: $SIZE_{it}$: اندازه شرکت i در سال t ; $\ln$: لگاریتم طبیعی؛ AT_{it} : کل دارایی‌های شرکت i در سال t

نرخ رشد فروش

۲. نرخ رشد فروش، پارامتری است برای اندازه‌گیری کارایی تیم فروش یک شرکت که به منظور افزایش درآمد حاصل از فروش در یک بازه زمانی مشخص شده است. درک میزان و نرخ رشد فروش معیار مهمی است که به وسیله آن شرکت‌ها می‌توانند بر مبنای داده‌های ورودی تصمیم‌گیری کنند. اگر نرخ رشد فروش Sales Growth در مقایسه با دوره‌های قبلی کاهش یابد، می‌تواند نشان دهنده این باشد که تیم فروش باید روش دیگری را برای رشد درآمدی خود در پیش بگیرد. عکس این موضوع نیز صادق است، یعنی نرخ رشد بالای فروش غالباً نشانه خوبی برای سهامداران شرکت تلقی می‌شود. عبارت است از اختلاف بین فروش سال جاری و فروش سال گذشته تقسیم بر فروش سال گذشته که نشان دهنده نوسانات فرو می‌باشد. موسوی (۱۳۹۸)

۳. اهرم مالی (LEV):

تعریف ۱- اهرم مالی عبارت است از استفاده از انواع ابزارهای مالی یا بدهی برای افزایش نرخ بازده بالقوه سرمایه‌گذاری. تعریف ۲- میزان بدهی که برای تأمین مالی دارایی‌های یک شرکت مورد استفاده قرار می‌گیرد. شرکتی که برای تأمین مالی دارایی‌های خود از بیشتر از بدهی استفاده کرده باشد، شرکت اهرمی گفته می‌شود. (دیدار و بیکی، ۱۳۹۶؛ بزرگ اصل و همکاران، ۱۳۹۸؛ آنمول و همکاران^{۳۶}، ۲۰۱۵).

آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

در تحقیق حاضر ابتدا آمارهای توصیفی برای متغیرهای مدل رگرسیون ارائه می‌شود. شاخص‌های توصیف داده‌ها، شامل شاخص‌های مرکزی (مانند میانگین و میانه)، شاخص‌های پراکندگی (مانند واریانس و انحراف معیار) و شاخص‌های شکل توزیع (مانند شاخص چولگی و کشیدگی) برای تک‌تک متغیرهای تحقیق محاسبه خواهد شد. این آمارها شمای کلی از تک‌تک متغیرهای مدل به دست می‌دهد.

آمار توصیفی متغیرهای تحقیق که با استفاده از داده‌های ۱۳۳ شرکت فعال در بورس اوراق بهادار تهران، طی دوره‌های زمانی بین سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ اندازه‌گیری شده‌اند، شامل تعداد مشاهدات، میانگین، انحراف معیار، حداقل، حداکثر، ضریب چولگی و ضریب کشیدگی است که در جدول زیر ارائه شده است.

جدول آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

پنل الف - متغیرهای پیوسته									
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	میانگین	میان	حد اکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی
عملکرد شرکت	Q-Tobin	۹۳۱	۲,۲۲۹۶	۱,۷۲۹۴	۱۶,۶۸۹۱	۰,۶۹۷۸	۱,۵۴۸۵	۳,۴۷۸۲	۶,۰۰۸۲
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	۹۳۱	۰,۱۰۸۰	۰,۰۷۲۵	۱,۳۷۹۰	۰,۰۰۰۲	۰,۱۲۱۲	۳,۸۷۲۷	۸,۲۵۴۷
اندازه موسسه حسابرسی	BIG	۹۳۱	۰,۴۰۰۶	۰	۱	۰	۰,۴۹۰۳	۰,۴۰۵۵	۱,۱۶۴۴
چرخش حسابرس	Rotation	۹۳۱	۰,۲۶۳۲	۰	۱	۰	۰,۴۴۰۶	۱,۰۷۵۷	۲,۱۵۷۱
تخصیص حسابرسی در صنعت	SPU	۹۳۱	۰,۵۲۵۲	۱	۱	۰	۰,۴۹۹۶	-۰,۱۰۱۱	۱,۰۱۰۲
قدرت سود	EPower	۹۳۱	۰,۱۳۲۰	۰,۱۱۲۳	۰,۶۲۳۴	-۰,۳۲۶۹	۰,۱۳۶۲	۰,۴۴۴۸	۴,۰۹۳۹
اندازه شرکت	SIZE	۹۳۱	۱۴,۳۱۲۵	۱۴,۱۴۹۴	۱۹,۷۷۳۹	۱۰,۴۹۲۵	۱,۴۸۷۲	۰,۸۱۲۱	۴,۴۲۹۱
اهرم مالی	LEV	۹۳۱	۰,۵۷۷۴	۰,۵۹۳۵	۱,۵۶۵۶	۰,۰۱۲۷	۰,۲۲۳۲	-۰,۰۱۲۶	۳,۳۸۹۱
رشد فروش	Growth	۹۳۱	۰,۲۵۹۵	۰,۱۷۳۳	۷,۸۱۵۵	-۰,۹۳۱۰	۰,۶۰۰۵	۱,۵۳۴۹	۷,۰۱۲۶
پنل ب - متغیرهای دو ارزشی									
نام متغیر	نماد	تعداد مشاهدات	نوع طبقه	فراوانی	درصد فراوانی				
اندازه موسسه حسابرسی	BIG	۹۳۱	۱	۳۷۳	۴۰,۱٪				
			۰	۵۵۸	۵۹,۹٪				
چرخش حسابرس	Rotation	۹۳۱	۱	۲۴۵	۲۶,۳٪				
			۰	۶۸۶	۷۳,۷٪				
تخصیص حسابرسی در صنعت	SPU	۹۳۱	۱	۴۸۹	۵۲,۵٪				
			۰	۴۴۲	۴۷,۵٪				

تجزیه تحلیل داده‌ها

یکی از مهم‌ترین مشکلات عمده در تحلیل داده‌های مالی، وجود ریشه واحد است. وجود ریشه‌های واحد به معنی نامانای بودن داده‌ها است و این امر به بروز مشکلاتی در اعتبار آزمون‌های انجام‌شده منجر می‌شود. به عبارتی اگر متغیرها مانا نباشند دچار رگرسیون کاذب می‌شویم؛ بنابراین قبل از برآورد مدل، برای اطمینان از ساختگی نبودن و در پی آن داشتن نتایج نامطمئن، لازم است از مانا بودن متغیرها اطمینان حاصل کنیم. آزمون ریشه واحد، یکی از معمول‌ترین

آزمون‌هایی است که برای تشخیص مانایی متغیرها مورد استفاده قرار می‌گیرد که برای این منظور از روش لین و چو (Levin, Lin & Chu) استفاده شده است.

فرض صفر: ریشه واحد وجود دارد و متغیر مورد نظر نامانا است.

فرض مقابل: ریشه واحد وجود ندارد و متغیر مورد نظر مانا است.

جدول نتایج آزمون مانایی برای متغیرهای مدل‌ها

نتیجه	مقدار *p	آماره آزمون	نماد	متغیر
پایا	۰/۰۰۰	-۲۱/۴۱۷	Q-Tobin	عملکرد شرکت
پایا	۰/۰۰۰	-۶۷/۴۴۲	FRQ	کیفیت گزارشگری مالی
پایا	۰/۰۰۰	-۵/۳۲۵	BIG	اندازه موسسه حسابرسی
پایا	۰/۰۰۰	-۸/۷۳۵	Rotation	چرخش حسابرِس
پایا	۰/۰۰۰	-۶/۰۱۲	SPU	تخصص حسابرسی در صنعت
پایا	۰/۰۰۰	-۲۴/۵۲۱	EPower	قدرت سود
پایا	۰/۰۰۰	-۱۷/۸۳۲	SIZE	اندازه شرکت
پایا	۰/۰۰۰	-۲۴۶/۸۴۶	LEV	اهرم مالی
پایا	۰/۰۰۰	-۵۵/۸۷۰	Growth	رشد فروش

* p-value (prob)

قبل از تفسیر نتایج جدول ۴-۲ ذکر این نکته قابل توجه است که در آزمون ریشه واحد، فرض صفر بیانگر نامانایی متغیرها است. در این صورت چنانچه مقدار p کمتر از سطح معناداری ۰/۰۵ باشد فرض صفر رد خواهد شد. به این ترتیب نتایج حاصل از آزمون مانایی برای داده‌های ترکیبی (پانل) در جدول ۴-۲ نشان از مانا بودن تمام متغیرهای مورد مطالعه است.

تحلیل داده‌ها

در این بخش قصد داریم که با استفاده از روش داده‌های ترکیبی (پنل دیتا) به برآورد سه مدل زیر بپردازیم.

مدل اول (۱)

$$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 FRQ_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل دوم (۲)

$$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 BIG_{it} + \beta_2 Rotation_{it} + \beta_3 SPAU_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$$

مدل سوم (۳)

$$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 EPower_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 LEV_{it} + \beta_4 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$$

که i تعداد شرکت‌ها و t بیانگر دوره زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ است.

قبل از تخمین (برآورد) مدل‌های فوق به بررسی پیش فرض‌های زیر پرداخته می‌شود.

آزمون پیش فرض ها

قبل از بررسی فرضیه‌های موردنظر پژوهش ابتدا به تحلیل پیش فرض‌ها (مفروضات کلاسیک) می‌پردازیم.

بررسی نرمال بودن جملات خطا

با توجه به اهمیت نرمال بودن جملات خطا در مدل پژوهش از آزمون جارکو برا استفاده می‌شود:

فرض صفر: جملات خطا نرمال هستند.

فرض مقابل: جملات خطا نرمال نیستند.

جدول نتایج آزمون جارکو برا

نام متغیر	تعداد	آماره	سطح معناداری
مدل اول	۹۳۱	۱۰۸/۲۰۸	۰/۰۰۰

در این آزمون فرض بر این است که جملات خطا نرمال نیستند مگر اینکه خلاف آن اثبات شود بنابراین، با توجه به جدول بالا چون سطح معنی‌داری برای مدل اول پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است لذا فرض صفر برای آن‌ها رد نشده و جملات خطا نرمال نیستند. با توجه به قضیه حد مرکزی اگر تعداد زیاد از یک توزیع دلخواه نمونه برداری (با تعداد کافی بزرگتر مساوی ۳۰) کنیم توزیع میانگین نمونه‌ها به سمت توزیع نرمال خواهد رفت. همچنین میانگین توزیع شکل گرفته برابر با میانگین جامعه اصلی است که از آن نمونه برداری کردیم. انحراف معیار توزیع حاصل نیز برابر با نسبت انحراف معیار توزیع اصلی به جذر اندازه نمونه است. با توجه به قضیه حد مرکزی مدل اول نرمال است. همچنین چولگی و کشیدگی متغیرها در بازه امن و قابل قبول (۳+ و ۳-) قرار دارد که نشان از جمع آوری داده‌های مطلوب بوده بطوری که میتوان با اطمینان بالا نتایج نمونه را به جامعه آماری تعمیم داد.

جدول نتایج آزمون جارکو برا مدل دوم

نام متغیر	تعداد	آماره	سطح معناداری
مدل دوم	۹۳۱	۴۹/۵۰۷	۰/۰۰۰

در این آزمون فرض بر این است که جملات خطا نرمال نیستند مگر اینکه خلاف آن اثبات شود بنابراین، با توجه به جدول بالا چون سطح معنی‌داری برای مدل دوم پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است لذا فرض صفر برای آن‌ها رد نشده و جملات خطا نرمال نیستند. با توجه به قضیه حد مرکزی اگر تعداد زیاد از یک توزیع دلخواه نمونه برداری (با تعداد کافی بزرگتر مساوی ۳۰) کنیم توزیع میانگین نمونه‌ها به سمت توزیع نرمال خواهد رفت. همچنین میانگین توزیع شکل گرفته برابر با میانگین جامعه اصلی است که از آن نمونه برداری کردیم. انحراف معیار توزیع حاصل نیز برابر با نسبت انحراف معیار توزیع اصلی به جذر اندازه نمونه است. با توجه به قضیه حد مرکزی مدل اول نرمال است. همچنین چولگی و کشیدگی متغیرها در بازه امن و قابل قبول (۳+ و ۳-) قرار دارد که نشان از جمع آوری داده‌های مطلوب بوده بطوری که میتوان با اطمینان بالا نتایج نمونه را به جامعه آماری تعمیم داد.

جدول نتایج آزمون جارکوبرا مدل سوم

نام متغیر	تعداد	آماره	سطح معناداری
مدل دوم	۹۳۱	۱۱۷/۷۳۹	۰/۰۰۰

در این آزمون فرض بر این است که جملات خطا نرمال نیستند مگر اینکه خلاف آن اثبات شود بنابراین، با توجه به جدول بالا چون سطح معنی داری برای مدل سوم پژوهش کمتر از ۰/۰۵ است لذا فرض صفر برای آن‌ها رد نشده و جملات خطا نرمال نیستند. با توجه به قضیه حد مرکزی اگر تعداد زیاد از یک توزیع دلخواه نمونه برداری (با تعداد کافی بزرگتر مساوی ۳۰) کنیم توزیع میانگین نمونه‌ها به سمت توزیع نرمال خواهد رفت. هم‌چنین میانگین توزیع شکل گرفته برابر با میانگین جامعه اصلی است که از آن نمونه برداری کردیم. انحراف معیار توزیع حاصل نیز برابر با نسبت انحراف معیار توزیع اصلی به جذر اندازه نمونه است. با توجه به قضیه حد مرکزی مدل اول نرمال است. هم‌چنین چولگی و کشیدگی متغیرها در بازه امن و قابل قبول (۳+ و ۳-) قرار دارد که نشان از جمع آوری داده‌های مطلوب بوده بطوری که میتوان با اطمینان بالا نتایج نمونه را به جامعه آماری تعمیم داد.

عدم وجود خود همبستگی جمله خطا (باقیمانده‌ها)

این فرض مدل کلاسیک رگرسیون خطی بیان می‌دارد که بین جملات باقیمانده رگرسیون، همبستگی وجود نداشته باشد. برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها از آزمون خود همبستگی سریالی بروش-گادفری ۳۷ استفاده شده است که فرضیه‌های آن به شرح زیر است:

$$\left\{ \begin{array}{l} H_0: \text{عدم وجود خود همبستگی جمله خطا} \\ H_1: \text{وجود خود همبستگی جمله خطا} \end{array} \right.$$

نتایج حاصل از آزمون خود همبستگی سریالی بروش-گادفری نشان می‌دهد که با توجه به اینکه در سطح اطمینان ۹۵٪ مقدار احتمال آماره F ، در مدل پژوهش بیشتر ۵٪ می‌باشد بنابراین می‌توان فرض صفر را در مدل تأیید کرد لذا می‌توان گفت که فرض عدم وجود خود همبستگی جزء خطا در مدل پژوهش برقرار است.

جدول آزمون همبستگی سریالی LM

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری
مدل اول	$F(2, 924)$	۱۴/۸۶۶	۰/۰۰۰
مدل دوم	$F(2, 922)$	۲۳/۳۰۱	۰/۰۰۰
مدل سوم	$F(2, 924)$	۱۱/۹۲۵	۰/۰۰۰

اگر مدل با الگوی اثرات ثابت مقطعی برآورد شده باشد، می‌توان از آزمون و وولدریج^{۳۸} (۲۰۰۲) برای شناسایی خودهمبستگی سریالی مرتبه اول بهره برد و برای رفع مشکل خود همبستگی مرتبه اول می‌توان عبارت $ar(1)$ را به مدل افزود. با این حال، اگر مدل با الگوهای اثرات ثابت یا تصادفی زمانی برآورد شده باشد؛ امکان استفاده $ar(1)$ در برآورد مدل نیست و به ناچار از وقفه جمله باقیمانده مدل اولیه، استفاده می‌گردد. در این مدل به دلیل وجود اثرات تصادفی از باقیمانده مدل اولیه ($RES(-1)$) برآورد می‌شود.

³⁷ - Breusch-Godfrey

³⁸ - Wooldrige

ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقیمانده‌ها)

یکی دیگر از فروض رگرسیون خطی این است که تمامی جملات باقیمانده دارای واریانس برابر باشند. در عمل ممکن است این فرض چندان صادق نبوده و به دلایل مختلفی از قبیل شکل نادرست تابع مدل، وجود نقاط پرت، شکست ساختاری در جامعه آماری و ... شاهد پدیده ناهمسانی واریانس باشیم. برای بررسی این مشکل آزمون‌های مختلفی توسط اقتصاددانان معرفی شده است. در این مطالعه فرض ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها از طریق آزمون بروش-پاگان-گودفری مورد بررسی قرار گرفت؛ که نتایج آن در جدول زیر نشان داده شده است.

فرض صفر: وجود همسانی واریانس باقیمانده‌ها.

فرض مقابل: وجود ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها.

جدول آزمون بروش-پاگان-گودفری

نام متغیر	نوع آماره	احتمال آماره	سطح معناداری
مدل اول	$F(4, 926)$	۱۵/۹۲۲	۰/۰۰۰
مدل دوم	$F(6, 924)$	۱۷/۸۶۹	۰/۰۰۰
مدل سوم	$F(4, 926)$	۱۵/۰۲۰	۰/۰۰۰

در این آزمون فرض بر ناهمسانی واریانس باقیمانده‌ها است که با توجه به جدول فوق و معنادار بودن مدل‌های پژوهش، فرضیه ما مبنی بر وجود همسانی واریانس در مدل اول، دوم و سوم پژوهش پذیرفته نمی‌شود، الگوها دارای ناهمسانی واریانس می‌باشد و نمی‌توان از رگرسیون خطی استفاده نمود و نیاز به استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) است.

بررسی آزمون هم‌انباشتگی کائو

آزمون هم‌انباشتگی یا هم‌جمعی، وجود رابطه بلندمدت بین متغیرهای مدل را بررسی می‌کند و این آزمون نیز برای اطمینان از عدم رخ دادن رگرسیون کاذب مورد استفاده قرار می‌گیرد. چنانچه برخی متغیرها پایا نبوندند، این آزمون الزامی است اما در اینجا با توجه به مانا (پایا) بودن تمام متغیرهای مدل، می‌توان از این آزمون چشم‌پوشی کرد. بهر حال به دلیل تاکید بیشتر در اینجا آورده شده است.

برای بررسی وجود یا عدم وجود رابطه بلندمدت بین متغیرهای مدل از آزمون هم‌انباشتگی کائو استفاده کرده‌ایم. نتایج جدول زیر مانایی بلندمدت متغیرهای مدل را تأیید نمی‌کند

جدول نتایج آزمون هم‌انباشتگی تابلویی با استفاده از آزمون کائو

نام متغیر	نتیجه	آماره	سطح معناداری
مدل اول	عدم رد مانایی بلندمدت	-۶/۹۸۶	۰/۰۰۰
مدل دوم	عدم رد مانایی بلندمدت	-۵/۴۱۳	۰/۰۰۰
مدل سوم	عدم رد مانایی بلندمدت	-۷/۶۵۱	۰/۰۰۰

از آنجایی که مقدار احتمال برای آماره آزمون هم‌انباشتگی کائو (Kao) کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد، در نتیجه فرض عدم وجود رابطه بلندمدت میان متغیرهای مدل‌ها رد می‌شود و نتیجه گرفته می‌شود متغیرهای مدل، در هر یک از مدل‌های فوق، هم‌انباشته هستند.

عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی

هم خطی به معنای وجود رابطه شدید بین متغیرهای مستقل و کنترلی موجود در مدل است. در صورت وجود هم خطی، ضرایب برآوردی الگو دارای خطای معیار بالایی خواهد بود و در نتیجه این مسأله باعث می شود که تعداد متغیرهای معنی دار در معادله کاهش یابد. در این معادله برای بررسی عدم وجود هم خطی از معیار عامل تورم واریانس (VIF) استفاده شد. وقتی که شاخص تورم واریانس کمتر از ۱۰ باشد، نشان دهنده عدم وجود هم خطی است. نتایج حاصل از این آزمون نشان می دهد؛ که میزان تورم واریانس متغیرهای مستقل و کنترلی در حد مجاز خود قرار داشته و لذا از این بابت مشکلی وجود ندارد.

جدول نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل اول تحقیق

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	۰,۹۹۷۶۰۲۵	۱,۰۰۲۴۰۳۳
اندازه شرکت	SIZE	۰,۹۹۸۹۷۹۱	۱,۰۰۱۰۲۱۹
اهرم مالی	LEV	۰,۹۹۴۸۰۳۵	۱,۰۰۵۲۲۳۶
رشد فروش	Growth	۰,۹۹۴۸۰۷۵	۱,۰۰۵۲۱۹۶

جدول نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل دوم تحقیق

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
اندازه موسسه حسابرِس	BIG	۰,۹۸۲۴۴۴۴	۱,۰۱۷۸۶۹۳
چرخش حسابرِس	Rotation	۰,۹۸۵۴۴۲۰	۱,۰۱۴۷۷۳۱
تخصص حسابرِس در صنعت	SPU	۰,۹۹۷۲۴۸۲	۱,۰۰۲۷۵۹۴
اندازه شرکت	SIZE	۰,۹۸۵۶۴۸۹	۱,۰۱۴۵۶۰۱
اهرم مالی	LEV	۰,۹۸۶۴۹۴۳	۱,۰۱۳۶۹۰۶
رشد فروش	Growth	۰,۹۸۷۹۴۹۹	۱,۰۱۲۱۹۷۰

جدول نتایج حاصل از آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل سوم تحقیق

متغیر	نماد	واریانس ضریب	عامل تورم واریانس
قدرت سود	EPower	۰,۷۵۳۲۶۳۴	۱,۳۲۷۵۵۶۹
اندازه شرکت	SIZE	۰,۹۷۲۱۷۴۳	۱,۰۲۸۶۲۲۲
اهرم مالی	LEV	۰,۸۰۰۰۳۹۹	۱,۲۴۹۹۳۷۷
رشد فروش	Growth	۰,۹۵۴۰۷۷۶	۱,۰۴۸۱۳۲۷

عدم وجود خودهمبستگی جز خطا

این فرض مدل کلاسیک رگرسیون خطی بیان میدارد که بین جملات باقیمانده رگرسیون، همبستگی وجود نداشته باشد. برای بررسی استقلال باقیمانده ها از آماره دوربین واتسون استفاده شده است. اگر مقدار آماره دوربین واتسون نزدیک به عدد دو باشد، استقلال باقیمانده ها پذیرفته می شود؛ اما اگر این آماره خارج از محدوده مجاز (۲/۵، ۱/۵) باشد. به منظور رفع خودهمبستگی از تکنیک تأخیر (وقفه) زمانی مرتبه اول $AR(1)$ استفاده می شود. نتایج تخمین مدل های پژوهش نشان می دهد، میزان این آماره در مدل در محدوده مجاز خود قرار دارند و لذا دلیلی برای رد عدم وجود خودهمبستگی بین جملات باقیمانده وجود ندارد. به عبارت دیگر، فرض عدم وجود خودهمبستگی جزء خطا در مدل های مورد استفاده در پژوهش برقرار است.

نتایج حاصل از آزمون عدم وجود خودهمبستگی جزء خطا

مدل پژوهش	نوع آماره	مقدار آماره
مدل اول پژوهش	دوربین-واتسون	۱/۸۶۵
مدل دوم پژوهش	دوربین-واتسون	۱/۹۹۶
مدل سوم پژوهش	دوربین-واتسون	۱/۸۳۲

آزمون همبستگی مدل تحقیق

ضریب همبستگی پیرسون: ضریب همبستگی پیرسون که به نام های ضریب همبستگی گشتاوری و یا ضریب همبستگی مرتبه ی صفر نیز نامیده می شود، توسط سرکارل پیرسون معرفی شده است. این ضریب به منظور تعیین میزان رابطه، نوع و جهت رابطه ی بین دو متغیر فاصله ای یا نسبی و یا یک متغیر فاصله ای و یک متغیر نسبی به کار برده می شود. در واقع این ضریب، متناظر پارامتری ضریب همبستگی اسپیرمن است. چندین روش محاسباتی معادل می توان برای محاسبه ی این ضریب تعریف نمود. در این تحقیق از فرمول زیر استفاده می گردد:

$$r = \frac{n(\sum xy) - \sum x \sum y}{\sqrt{[n(\sum x^2) - (\sum x)^2][(\sum y^2) - (\sum y)^2]}}$$

ضریب همبستگی پیرسون بین ۱- و ۱ تغییر می کند. اگر $r=1$ بیانگر رابطه ی مستقیم کامل بین دو متغیر است؛ رابطه ی مستقیم یا مثبت به این معناست که اگر یکی از متغیرها افزایش (کاهش) یابد، دیگری نیز افزایش (کاهش) می یابد. $r=-1$ نیز وجود یک رابطه ی معکوس کامل بین دو متغیر را نشان می دهد. رابطه ی معکوس یا منفی نشان می دهد که اگر یک متغیر افزایش یابد متغیر دیگر کاهش می یابد و بالعکس.

قبل از تخمین مدل نمودار همبستگی متغیرهای مدل می تواند بسیار مناسب باشد. همبستگی نمایانگر همخطی اجزای مدل می باشد، همبستگی پیرسون اگر بیش از ۰/۷ و معنی دار باشد آنگاه احتمال وجود همخطی در مدل وجود دارد. در جداول ذیل همبستگی متغیرهای مورد بررسی از روش همبستگی پیرسون آورده شده است.

جدول همبستگی بین متغیرهای مدل پژوهش

ردیف	متغیر	(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۵)	(۶)	(۷)	(۸)	(۹)
(۱)	Q-Tobin	۱								
	احتمال	-----								
(۲)	FRQ	۰,۲۲۲	۱							
	احتمال	۰,۰۰۰۰	-----							
(۳)	BIG	۰,۰۸۸۳	- ۰,۰۸۷۹	۱						
	احتمال	۰,۰۰۰۷	۰,۰۰۰۷۳	-----						
(۴)	Rotation	۰,۳۰۲۳	۰,۱۰۵۹	۰,۰۱۴۱	۱					
	احتمال	۰,۰۰۰۰	۰,۰۰۱۲	۰,۰۰۰۰	-----					
(۵)	SPU	۰,۳۴۳	- ۰,۰۵۳۲	۰,۰۳۹۹	۰,۰۰۰۶۴	۱				
	احتمال	۰,۰۰۰۰	۰,۰۱۰۵	۰,۰۲۲۴۱	۰,۰۸۴۴۷	-----				
(۶)	EPower	۰,۲۱۴۶	-۰,۰۳۴	-۰,۰۱۴۸	۰,۰۵۴۱	۰,۰۳۵۴	۱			
	احتمال	۰,۰۰۰۰	۰,۰۳۰۰۷	۰,۰۶۵۲	۰,۰۰۹۹	۰,۰۲۸۰۷	-----			
(۷)	SIZE	- ۰,۲۲۶۴	- ۰,۰۲۴۶	۰,۰۹۲۶	۰,۰۷۲۷	-۰,۰۰۰۵	۰,۰۱۳۷	۱		
	احتمال	۰,۰۰۰۰	۰,۰۴۵۴	۰,۰۰۰۴۷	۰,۰۰۲۶۶	۰,۰۸۷۹۸	۰,۰۰۰۰	-----		
(۸)	LEV	- ۰,۱۸۹۶	۰,۰۲۹۳	۰,۰۰۸۴	- ۰,۰۰۴۳۲	-۰,۰۰۲۳	- ۰,۰۴۳۹۸	۰,۰۰۱۳۶	۱	
	احتمال	۰,۰۰۰۰	۰,۰۳۷۱۲	۰,۰۰۱۰۳	۰,۰۱۸۸۲	۰,۰۴۸۴۲	۰,۰۰۰۰	۰,۰۶۷۹۱	-----	
(۹)	Growth	۰,۲۲۴	۰,۰۲۸۷	۰,۰۰۰۸۵	۰,۰۰۸۶۲	- ۰,۰۰۱۶۳	۰,۰۲۰۶۷	- ۰,۰۰۱۶۲	- ۰,۰۰۶۳۶	۱
	احتمال	۰,۰۰۰۰	۰,۰۳۸۲۲	۰,۰۷۹۵۹	۰,۰۰۰۸۵	۰,۰۶۱۹۱	۰,۰۰۰۰	۰,۰۶۲۲۱	۰,۰۰۵۲۳	-----

که معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ باشد همبستگی موردنظر از نظر آماری معنی‌دار است. همانگونه که ملاحظه می‌شود در برخی موارد همبستگی‌ها معنی‌دار می‌باشند، بنابراین احتمال وجود هم‌خطی در مدل را نمی‌توان رد کرد که این مهم با تحلیل PCA^{39} مشخص می‌گردد.

³⁹ Principal Components Analysis

تحلیل یافته‌ها

آزمون تشخیص مدل (آزمون چاو)

قبل از تخمین مدل‌ها، ابتدا باید مشخص شود که اصولاً نیازی به در نظر گرفتن ساختار پانل داده‌ها (تفاوت‌ها یا اثرات خاص شرکت‌ها) وجود دارد یا این که می‌توان داده‌های مربوط به شرکت‌های مختلف را با استفاده از روش تلفیقی (Pooling) روی هم ریخت و از آن در تخمین مدل استفاده کرد. در تخمین‌های تک معادله‌ای، برای اخذ تصمیم از آماره آزمون F لیمر استفاده می‌شود. در این آزمون فرض H_0 استفاده از روش داده‌های تلفیقی (Pooling) را در مقابل فرض H_1 یعنی استفاده از روش داده‌های تابلویی (Panel) نشان می‌دهد.

فرض صفر: روش داده‌های تلفیقی (Pooling) مناسب است.

فرض مقابل: روش داده‌های تابلویی (Panel) مناسب است.

جدول نتایج آزمون F لیمر برای مدل اول

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۲/۳۸۱	(۱۳۲،۷۹۴)	۰/۰۰۰	استفاده از داده‌های تابلویی

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود فرض صفر مبنی بر برابری همه اثرات خاص شرکت‌ها در مورد مدل اول رد می‌شود ($p < ۰/۰۵$). این بدان معنی است که نمی‌توان مدل اول را با روی هم ریختن داده‌های مربوط به شرکت‌های مورد مطالعه و به روش Pooling تخمین زد بلکه باید از روش داده‌های پانل استفاده کرد. به عبارتی کارآمدی برآورد مدل اول با استفاده از داده‌های پانل برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مشخص می‌شود.

جدول نتایج آزمون F لیمر برای مدل دوم

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۲/۲۹۹	(۱۳۲،۷۹۲)	۰/۰۰۰	استفاده از داده‌های تابلویی

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود فرض صفر مبنی بر برابری همه اثرات خاص شرکت‌ها در مورد مدل دوم رد می‌شود ($p < ۰/۰۵$). این بدان معنی است که نمی‌توان مدل دوم را با روی هم ریختن داده‌های مربوط به شرکت‌های مورد مطالعه و به روش Pooling تخمین زد بلکه باید از روش داده‌های پانل استفاده کرد. به عبارتی کارآمدی برآورد مدل دوم با استفاده از داده‌های پانل برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مشخص می‌شود.

جدول نتایج آزمون F لیمر برای مدل سوم

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۲/۳۷۶	(۱۳۲،۷۹۴)	۰/۰۰۰	استفاده از داده‌های تابلویی

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود فرض صفر مبنی بر برابری همه اثرات خاص شرکت‌ها در مورد مدل سوم رد می‌شود ($p < ۰/۰۵$). این بدان معنی است که نمی‌توان مدل سوم را با روی هم ریختن داده‌های مربوط به شرکت‌های مورد مطالعه و به روش Pooling تخمین زد بلکه باید از روش داده‌های پانل استفاده کرد. به عبارتی کارآمدی برآورد مدل سوم با استفاده از داده‌های پانل برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران مشخص می‌شود.

آزمون تشخیص نوع مدل (آزمون هاسمن)

بعد از اینکه با استفاده از آزمون F لیمر نتیجه شد که برای برآورد مدل‌های موردنظر باید از روش پانل استفاده کرد در ادامه برای تشخیص اینکه در برآورد مدل‌های پانل دیتا کدام روش (مدل اثرات ثابت یا مدل اثرات تصادفی) مناسب است، از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. در این آزمون، فرض صفر بیانگر مناسب بودن مدل اثرات تصادفی است و رد فرض صفر به منزله کاراتر بودن مدل اثرات ثابت برای تخمین مدل تحقیق است.

فرض صفر: مدل اثرات تصادفی مناسب است.

فرض مقابل: مدل اثرات ثابت مناسب است.

جدول نتایج آزمون هاسمن برای مدل اول

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۷۶/۰۵۷	۴	۰/۰۰۰	استفاده از مدل اثرات ثابت

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود فرض صفر کاراتر بودن مدل اثرات تصادفی برای شرکت‌های مورد مطالعه رد نمی‌شود ($p < ۰/۰۵$). به عبارتی نتایج بیانگر تایید اثرات ثابت در برابر اثرات تصادفی است بنابراین مدل اول برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به صورت اثرات ثابت تخمین زده شود.

جدول نتایج آزمون هاسمن برای مدل دوم

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۴۵/۰۴۴	۶	۰/۰۰۰	استفاده از مدل اثرات ثابت

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود فرض صفر کاراتر بودن مدل اثرات تصادفی برای شرکت‌های مورد مطالعه رد نمی‌شود ($p < ۰/۰۵$). به عبارتی نتایج بیانگر تایید اثرات ثابت در برابر اثرات تصادفی است بنابراین مدل دوم برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به صورت اثرات ثابت تخمین زده شود.

جدول نتایج آزمون هاسمن برای مدل سوم

آماره آزمون	درجه آزادی	مقدار p	نتیجه
۹۵/۲۹۹	۴	۰/۰۰۰	استفاده از مدل اثرات ثابت

همان‌گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود فرض صفر کاراتر بودن مدل اثرات تصادفی برای شرکت‌های مورد مطالعه رد می‌شود ($p < ۰/۰۵$). به عبارتی نتایج بیانگر تایید اثرات ثابت در برابر اثرات تصادفی است بنابراین مدل سوم برای ۱۳۳ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران باید به صورت اثرات ثابت تخمین زده شود.

آزمون‌های فرضیات تحقیق

فرضیه اول اصلی: کیفیت گزارشگری مالی بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.

مدل اول پژوهش

جدول نتایج بررسی ضرایب جزئی (مدل اول) با روش ثابت با توجه به ناهمسانی مدل

متغیر وابسته: عملکرد شرکت، تعداد دوره: ۷، تعداد تقاطع: ۱۳۳، تعداد ترکیب موزون: ۹۳۱					
$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1FRQ_{it} + \beta_2SIZE_{it} + \beta_3LEV_{it} + \beta_4Growth_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیرها	نماد	ضرایب	آماره t	احتمال	نتیجه
ضریب ثابت	C	-۱۴,۹۹۸۵	-۱۵,۴۸۳۷	۰,۰۰۰۰	معنادار
کیفیت گزارشگری مالی	FRQ	۰,۴۸۲۸	۲,۳۲۱۹	۰,۰۲۰۵	معنادار
اندازه شرکت	SIZE	۱,۱۷۸۶	۱۷,۹۲۷۶	۰,۰۰۰۰	معنادار
اهرم مالی	LEV	-۰,۴۶۲۴	-۳,۱۴۶	۰,۰۰۱۷	معنادار
رشد فروش	Growth	۰,۴۰۴۹	۷,۱۶۳	۰,۰۰۰۰	معنادار
وقفه مدل	Res(-1)	۰,۱۷۹۸	۳,۸۸۲	۰,۰۰۰۱	معنادار
آماره دوره-واتسون	۱/۸۶۵			۰/۰۰۰	
	۶/۴۸۹				
	۰/۴۸۵				
	۰/۵۷۴				
ضریب تعیین تعدیل شده					
ضریب تعیین					

منبع: یافته‌های پژوهشگر

بررسی اعتبار و قدرت الگو:

آزمون F: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است.

ضریب تعیین R²: معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب درواقع مشخص کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۵۷۴ است؛ یعنی ۵۷٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

ضریب تعیین تعدیل شده: این ضریب با ضریب تعیین برابر نیست، احتمالاً از دلایل وجود تفاوت بین میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیلی وجود متغیرهای اضافی است که با داشتن اثر معنادار بر متغیر وابسته موجب کاهش کاذب در ضریب تعیین شده باشند.

بررسی اعتبار باقیمانده‌ها:

خودهمبستگی: نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دوربین واتسون انجام می‌گیرد که با توجه به این که آماره به دست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خودهمبستگی بین خطاهای مدل است.

نتیجه:

آزمون t: با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی کیفیت گزارشگری مالی می‌توان نتیجه گرفت کیفیت گزارشگری مالی با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه اول اصلی مورد تایید می‌باشد.

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ مقادیر t برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد یعنی متغیرها در مدل معنی دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که اندازه شرکت و رشد فروش تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد شرکت دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که اهرم مالی تأثیر منفی و معناداری بر عملکرد شرکت دارد.

مدل دوم پژوهش

فرضیه دوم اصلی: حسابرس مستقل بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

فرضیه‌های فرعی

(۱) اندازه موسسه حسابرسی بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

(۲) چرخش حسابرس بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

(۳) تخصص حسابرسی در صنعت بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

جدول نتایج بررسی ضرایب جزئی (مدل دوم) با روش ثابت با توجه به ناهمسانی مدل

متغیر وابسته: عملکرد شرکت، تعداد دوره: ۷، تعداد تقاطع: ۱۳۳، تعداد ترکیب موزون: ۹۳۱					
$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 BIG_{it} + \beta_2 Rotation_{it} + \beta_3 SPAU_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$					
نتیجه	احتمال	آماره t	ضرایب	نماد	متغیرها
معنادار	۰,۰۰۰۰	-۷,۱۸۱۲	-۷,۳۲۱۵	C	ضریب ثابت
معنادار	۰,۰۱۵۲	۲,۴۳۶۱	۰,۰۸۶۷	BIG	اندازه موسسه حسابرسی
معنادار	۰,۰۰۰۰	۱۸,۰۳۸۳	۰,۸۰۹۵	Rotation	چرخش حسابرس
معنادار	۰,۰۰۰۰	۴,۷۳۱۶	۰,۱۸۸۵	SPU	تخصص حسابرسی در صنعت
معنادار	۰,۰۰۰۰	۹,۰۵۹۹	۰,۶۴۰۴	SIZE	اندازه شرکت
معنادار	۰,۰۰۰۰	-۴,۳۴۶۸	-۰,۰۶۰۶	LEV	اهرم مالی

متغیر وابسته: عملکرد شرکت، تعداد دوره: ۷، تعداد تقاطع: ۱۳۳، تعداد ترکیب موزون: ۹۳۱					
$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 BIG_{it} + \beta_2 Rotation_{it} + \beta_3 SPAU_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$					
معنادار	۰,۰۰۰۰	۷,۱۹۵۳	۰,۳۸۳۵	Growth	رشد فروش
معنادار	۰,۰۰۳۵	۲,۹۳۲۴	۰,۰۸۴۶	Res(-1)	وقفه مدل
	۰/۰۰۰			۱/۹۹۶	آماره دورین - واتسون
				۸/۸۱۸	آماره F
				۰/۵۷۷	ضریب تعیین تعدیل شده
				۰/۶۵۱	ضریب تعیین

منبع: یافته‌های پژوهشگر

بررسی اعتبار و قدرت الگو:

آزمون F: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این رو، باید معنادار بودن معادله رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است.

ضریب تعیین R²: معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب در واقع مشخص کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با ۰/۶۵۱ است؛ یعنی ۶۵٪ از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

ضریب تعیین تعدیل شده: این ضریب با ضریب تعیین برابر نیست، احتمالاً از دلایل وجود تفاوت بین میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیلی وجود متغیرهای اضافی است که با داشتن اثر معنادار بر متغیر وابسته موجب کاهش کاذب در ضریب تعیین شده باشند.

بررسی اعتبار باقیمانده‌ها:

خودهمبستگی: نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دورین واتسون انجام می‌گیرد که با توجه به این که آماره به دست آمده در دامنه ۱/۵ و ۲/۵ قرار دارد، بیانگر نبود خودهمبستگی بین خطاهای مدل است.

نتیجه:

آزمون t: با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی اندازه موسسه حسابرسی می‌توان نتیجه گرفت اندازه موسسه حسابرسی با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد (p<۰/۰۵). فرضیه اول فرعی مورد تأیید می‌باشد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی چرخش حسابرِس می‌توان نتیجه گرفت چرخش حسابرِس با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0.05$). فرضیه دوم فرعی مورد تأیید می‌باشد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی تخصص حسابرِس در صنعت می‌توان نتیجه گرفت تخصص حسابرِس در صنعت با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0.05$). فرضیه سوم فرعی مورد تأیید می‌باشد.

فرضیه دوم اصلی مورد تأیید می‌باشد.

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان ۹۵٪ مقادیر t برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد یعنی متغیرها در مدل معنی‌دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که اندازه شرکت و رشد فروش تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد شرکت دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که اهرم مالی تأثیر منفی و معناداری بر عملکرد شرکت دارد.

مدل سوم پژوهش

فرضیه سوم اصلی: قدرت سود بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

جدول نتایج بررسی ضرایب جزئی (مدل دوم) با روش ثابت با توجه به ناهمسانی مدل

متغیر وابسته: عملکرد شرکت، تعداد دوره: ۷، تعداد تقاطع: ۱۳۳، تعداد ترکیب موزون: ۹۳۱					
$Q - Tobin_{it} = \beta_0 + \beta_1 BIG_{it} + \beta_2 Rotation_{it} + \beta_3 SPAU_{it} + \beta_4 SIZE_{it} + \beta_5 LEV_{it} + \beta_6 Growth_{it} + \varepsilon_{it}$					
متغیرها	نماد	ضرایب	آماره t	احتمال	نتیجه
ضریب ثابت	C	-۱۶,۷۶۸	-۱۷,۲۲۱	۰,۰۰۰۰	معنادار
قدرت سود	EPower	۲,۹۸۰۲	۸,۳۴۵۳	۰,۰۰۰۰	عدم تایید
اندازه شرکت	SIZE	۱,۲۵۱۱	۱۹,۲۵۲۳	۰,۰۰۰۰	معنادار
اهرم مالی	LEV	۱,۰۸۶	۴,۹۶۰۱	۰,۰۰۰۰	معنادار
رشد فروش	Growth	۰,۱۷۸۲	۳,۲۱۶۱	۰,۰۰۱۴	معنادار
وقفه مدل	Res(-1)	۰,۱۵۴۹	۳,۱۲۴۲	۰,۰۰۱۹	معنادار
آماره دوربین - واتسون	۱/۸۳۲				۰/۰۰۰
	۷/۶۸۶				
	۰/۵۳۴				
	۰/۶۱۴				
آماره F					
ضریب تعیین تعدیل شده					
ضریب تعیین					

منبع: یافته‌های پژوهشگر

بررسی اعتبار و قدرت الگو:

آزمون F: در یک معادله رگرسیون چند متغیره، چنانچه هیچ رابطه‌ای میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل وجود نداشته باشد، باید تمامی ضرایب متغیرهای مستقل در معادله، مساوی صفر باشند. از این‌رو، باید معنادار بودن معادله

رگرسیون مورد آزمون قرار گیرد. این کار با استفاده از آماره F انجام می‌شود. همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، مقدار آماره F و سطح معناداری مربوط به این آماره، بیانگر این است که فرضیه صفر آماری که همان بی‌معنا بودن کل مدل (صفر بودن تمام ضرایب) است، رد می‌شود و مدل رگرسیون برآورد شده، در کل معنادار است.

ضریب تعیین R^2 : معیاری است که قدرت رابطه میان متغیر وابسته و متغیرهای مستقل را تشریح می‌کند. مقدار این ضریب در واقع مشخص‌کننده آن است که چند درصد از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل توضیح داده می‌شود. در این مدل، ضریب تعیین برابر با $0/614$ است؛ یعنی 61% از تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای مستقل قابل توضیح است.

ضریب تعیین تعدیل‌شده: این ضریب با ضریب تعیین برابر نیست، احتمالاً از دلایل وجود تفاوت بین میزان ضریب تعیین و ضریب تعیین تعدیلی وجود متغیرهای اضافی است که با داشتن اثر معنادار بر متغیر وابسته موجب کاهش کاذب در ضریب تعیین شده باشند.

بررسی اعتبار باقیمانده‌ها:

خودهمبستگی: نتایج حاصل از بررسی خودهمبستگی جملات خطا با استفاده از آماره دوربین واتسون انجام می‌گیرد که با توجه به این که آماره به‌دست‌آمده در دامنه $1/5$ و $2/5$ قرار دارد، بیانگر نبود خودهمبستگی بین خطاهای مدل است.

نتیجه:

آزمون t : با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی قدرت سود می‌توان نتیجه گرفت قدرت سود با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه سوم اصلی مورد تایید می‌باشد.

نتایج نشان می‌دهد که در سطح اطمینان 95% مقادیر t برای تمام متغیرها در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد یعنی متغیرها در مدل معنی‌دار هستند. نتایج حاصل از متغیرهای کنترلی نشان می‌دهد که اندازه شرکت و رشد فروش تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد شرکت دارند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که اهرم مالی تأثیر منفی و معناداری بر عملکرد شرکت دارد.

خلاصه نتایج آزمون فرضیه تحقیق

در این تحقیق به بررسی تأثیر کیفیت گزارشگری مالی، حسابرس مستقل و قدرت سود بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تدوین شده است. نتایج حاصل از آزمون فرضیه تحقیق به شرح جدول شماره زیر بیان شده است.

جدول نتایج فرضیه ها

عنوان فرضیه	نتیجه	نوع تاثیر
فرضیات اصلی		
فرضیه ۱: کیفیت گزارشگری مالی بر عملکرد شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس تاثیر معناداری دارد.	عدم رد فرضیه	مثبت
فرضیه ۲: حسابرס مستقل بر عملکرد شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس تاثیر معناداری دارد.	عدم رد فرضیه	---
فرضیه ۳: قدرت سود بر عملکرد شرکت در شرکت های پذیرفته شده در بورس تاثیر معناداری دارد.	عدم رد فرضیه	مثبت
فرضیات فرعی		
۱-۲- اندازه موسسه حسابرسی بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.	عدم رد فرضیه	مثبت
۲-۲- چرخش حسابرס بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.	عدم رد فرضیه	مثبت
۲-۳- تخصص حسابرسی در صنعت بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.	عدم رد فرضیه	مثبت

نتیجه گیری کلی

این تحقیق با هدف بررسی تاثیر کیفیت گزارشگری مالی، حسابرס مستقل و قدرت سود بر عملکرد شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران صورت گرفته است. روش تحقیق، توصیفی همبستگی با رویکرد کاربردی می باشد. جامعه آماری تحقیق حاضر که از ابتدای سال ۱۳۹۴ تا پایان سال ۱۴۰۰ مورد بررسی قرار گرفته اند عبارت است از تمام شرکت های غیرمالی لیست شده که در بورس تهران قرار داشتند، در این تحقیق از روش نمونه گیری حذف سیستماتیک استفاده شده است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده ها از نرم افزار Excel و Eviews8 استفاده شده است. در این تحقیق از آزمون کلموگراف اسمیرنوف جهت مشخص کردن نرمال یا غیرنرمال بودن داده ها استفاده شد؛ که با توجه به نرمال بودن داده ها و با توجه به آزمون F لیمر و هاسمن دوتا مدل دارای پانل دیتا به روش اثرات تصادفی تخمین زده شدند؛ و همچنین دو مدل دارای مشکل خودهمبستگی سریالی می باشند. در ادامه به گزارش نتایج و یافته های تحقیق پرداخته می شود.

➤ فرضیه ۱: کیفیت گزارشگری مالی بر عملکرد شرکت تاثیر معناداری دارد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی کیفیت گزارشگری مالی می توان نتیجه گرفت کیفیت گزارشگری مالی با عملکرد شرکت، شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه اول اصلی مورد تایید می باشد.

واضح است که نتایج نشان می دهد اثر مثبت عملکرد به عنوان نتیجه ای از کیفیت گزارشگری مالی است؛ بنابراین سطوح بالاتری از کیفیت گزارشگری مالی منجر به عملکرد بهتری می شود؛ بنابراین شرکت هایی که اطلاعات با کیفیت تری را ارائه می کنند از ارزیابی و درک بهتری از سوی سرمایه گذاران و در سطح وسیع تر جامعه بهره مند خواهند شد و اجازه می یابند که عملکردشان را بهبود دهند.

این نتایج با پژوهشات حب علی (۱۴۰۱)، محمدنوربخش و پیوستگان (۱۳۹۸)، آلسمدی (۲۰۲۲) و اسد و شوریده (۲۰۲۰) همسو می‌باشد.

➤ فرضیه ۲: حسابرس مستقل بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

حسابرس مستقل شامل ۱- اندازه موسسه حسابرسی ۲- چرخش حسابرس ۳- تخصص حسابرس در صنعت می‌باشد. با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی اندازه موسسه حسابرسی می‌توان نتیجه گرفت اندازه موسسه حسابرسی با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه اول فرعی مورد تایید می‌باشد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی چرخش حسابرس می‌توان نتیجه گرفت چرخش حسابرس با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه دوم فرعی مورد تایید می‌باشد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی تخصص حسابرسی در صنعت می‌توان نتیجه گرفت تخصص حسابرسی در صنعت با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه سوم فرعی مورد تایید می‌باشد.

این نتایج با پژوهشات حب علی (۱۴۰۱)، محمدنوربخش و پیوستگان (۱۳۹۸)، آلسمدی (۲۰۲۲)، الحلال و هاشم (۲۰۲۱)، انکوه و همکاران (۲۰۲۰)، الانی و محمد (۲۰۱۵) و ضیایی (۲۰۱۴) همسو می‌باشد.

➤ فرضیه ۳: قدرت سود بر عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد.

با توجه به مقدار مثبت ضریب رگرسیونی قدرت سود می‌توان نتیجه گرفت قدرت سود با عملکرد شرکت، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطه مثبت (مستقیم) معناداری دارد ($p < 0/05$). فرضیه سوم اصلی مورد تایید می‌باشد.

این نتایج با پژوهشات مرادی و یحیائی (۱۳۹۹)، آلسمدی (۲۰۲۲)، فاطما و هدایت (۲۰۱۹) و بیگز (۱۹۸۴) همسو می‌باشد.

پیشنهادهای این تحقیق به شرح زیر می‌باشد:

با توجه به فرضیه اصلی پژوهش تأثیر مثبت کیفیت گزارشگری مالی بر عملکرد شرکت پیشنهاد می‌شود.

۱- ارائه گزارش‌های مالی مربوط و قابل اتکا، از جمله موضوعات مهم در حوزه مالی و حسابداری است. شرکت‌ها می‌توانند از طریق ارائه گزارش‌های مالی با کیفیت به ارزش بهتری دست یابند و مورد توجه تحلیل‌گران و سرمایه‌گذاران قرار گیرند. گزارش‌های مالی با کیفیت به ارزیابی عملکرد مدیران و تصمیمات سرمایه‌گذاری صحیح کمک می‌کند. در این پژوهش فرض شد که کیفیت گزارشگری مالی منجر به بهبود عملکرد می‌شود و شرکت‌هایی که هم از کیفیت سود بالاتری برخوردارند و هم محافظه‌کاری بیشتری را اعمال می‌کنند از عملکرد بهتری بهره‌مندند.

۲- امتیازات ارائه شده در خصوص گزارش‌های مالی شرکت‌ها توسط بورس اوراق بهادار تهران شامل کیفیت محتوایی اطلاعات شرکت‌ها در قالب شاخص‌های کیفیت سود و محافظه‌کاری حسابداری نیز باشد.

۳- با توجه به اینکه محافظه کاری جزء ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی است پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها برای بهبود عملکرد خود بجای گرایش به سمت گزارش‌های متهورانه، محافظه کاری بیشتری را در اطلاعات مالی خود لحاظ نمایند.

۴- باتوجه به تأییدفرضیه اول اصلی پیشنهاد می‌شود که شرکت‌ها با ارائه‌ی اطلاعات مفید و به موقع وقابل اتکا باعث افزایش تصمیمات سرمایه گذاران درهنگام سرمایه گذاری و جلب توجه سرمایه گذاران به گزارشگری باکیفیت شرکت شوند.

۵- با توجه به نتایج حاصل از فرضیه اول پژوهش پیشنهاد می گردد مالکان شرکت تاکید و نظارت بیشتری بر تهیه صورت های مالی داشته باشند موجب بهبود کیفیت گزارشگری مالی و در نتیجه ارتقای عملکرد شود.

با توجه به فرضیه دوم اصلی و فرضیات فرعی تأثیر مثبت حسابرس مستقل بر عملکرد شرکت پیشنهاد می‌شود

۱- همچنین به حسابرسان مستقل شرکت ها پیشنهاد می شود در حسابرسی صورتهای مالی شرکت ها و ارزیابی خطر حسابرسی در خصوص برنامه ریزی حسابرسی صورتهای مالی به وجود کمیته حسابرسی در شرکت‌ها توجه داشته باشند زیرا بر اساس نتیجه فرضیه پژوهش میزان عملکرد افزایش می‌یابد.

۲- با توجه به نتایج حاصل از فرضیه دوم پژوهش پیشنهاد می گردد که حسابرسان مستقل در کار خود جدیت بیشتری به خرج دهند تا با اعتباردهی بهتر کیفیت حسابرسی را ارتقا دهند تا عملکرد بهتری عاید شرکت ها گردد.

۳- با توجه به نتایج حاصل از فرضیه دوم پژوهش پیشنهاد می گردد که حسابرسان مستقل در کار خود دقیق تر باشند تا کیفیت گزارشگری مالی و ارائه اطلاعات با ذینفعان شرکت‌ها با کیفیت بیشتری مخابره گردد.

۴- با توجه به نتایج حاصل از فرضیه دوم پژوهش پیشنهاد می گردد که مالکان شرکت ها از حسابرسان مستقل باتجربه در امر نحوه اعتباردهی و حسابرسی شرکت ها استفاده کنند تا با حسابرسی دقیق تر اطلاعات بهتری به استفاده کنندگان مخابره گردد و بهبود عملکرد شرکت منجر گردد.

۵- با توجه به نتایج فرضیات: مفهوم عملی این مطالعه این است که با یک مکانیسم حاکمیتی مؤثر، مانند کیفیت حسابرسی و کیفیت اطلاعات حسابداری، می توان عملکرد شرکت ها را بهبود بخشید. شرکت های حسابرسی بزرگ در تنظیم رفتار مدیران و افزایش قابلیت اطمینان اطلاعات مالی بسیار مهم هستند. علاوه بر این، کیفیت اطلاعات حسابداری برای کاربر خارجی حیاتی است تا بتواند تصمیمات خوبی در زمینه سرمایه گذاری در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بگیرد. این شرایط در آینده هم بر شرکتهای فردی و هم بر اقتصاد ایران تأثیر خواهد گذاشت.

۶- یافته های فرضیه نشان می دهد که ویژگی های حسابرس برایجاء عملکرد شرکت تأثیر معناداری دارد. در همین راستا، به مدیران شرکت پیشنهاد می شود که به منظور بهبود ایجاد عملکرد شرکت و افزایش ثروت سهامداران، حسابرس مستقل با کیفیت بالایی را جهت حسابرسی صورت های مالی شرکت انتخاب کنند و در ضمن به منظور تدوین کنندگان قوانین و مقررات پیشنهاد می شود در راستای تدوین قوانین اثربخش و بهبود عملکرد بازار سرمایه، یافته های این پژوهش را مدنظر قرار دهند.

۷- با توجه به عملکرد مثبت ویژگی‌های حسابرس مستقل بر عملکرد شرکت که به بازار کمک می کند سرمایه گذاری های بیشتری را جذب کند.

با توجه به فرضیه سوم اصلی تأثیر مثبت قدرت سود بر عملکرد شرکت پیشنهاد می‌شود

۱- به سازمان حسابرسی پیشنهاد می شود: همانطور که نتایج تحقیق حاضر نشان می دهد، شرکتها اقدام به قدرت سود می نمایند. این موضوع می بایست از دو منظر مدنظر قرار گیرد؛ اول آنکه به هنگام حسابرسی شرکتها، جهت صدور گزارش، به خطر تحریف صورتهای مالی با استفاده از ابزارهای قدرت سود توجه ویژه داشته باشند و دوم آنکه، هنگام تدوین استانداردهای حسابداری توسط سازمان حسابرسی، اقدامات لازم را جهت به حداقل رساندن ابزارهای قدرت سود غیر واقع بینانه به کار گیرند.

۲- همانگونه که در سابق بر این عنوان گردید، قدرت سود، در واقع نوعی دستکاری سود می باشد و با توجه به اینکه در محیط اقتصادی ایران، مدیریت سود می تواند جریانهای نقدی آتی، اقلام تعهدی آتی و رابطه بین سودهای جاری و آتی را تحت تاثیر قرار دهد؛ لذا بهتر است در زمان تصمیم گیری برای سرمایه گذاری، این مورد مدنظر قرار گیرد.

۳- با توجه به تاثیر قدرت سود بر عملکرد شرکت که باعث تمایل شرکت ها به کسب بهترین درآمد می شود که هدف اصلی یک سازمان سود محور است. علاوه بر این، تحلیلگران صورت های مالی نگران قدرت سود شرکت ها برای تعیین و پیش بینی بازده در آینده خواهند بود.

۴- به سرمایه گذاران، تحلیل گران مالی و سایر فعالان بازار سرمایه پیشنهاد می شود که قدرت سود را به عنوان عاملی اثرگذار بر عملکرد شرکت، در مدل های تصمیم گیری خود لحاظ نمایند.

منابع و مأخذ

حاجی اکبری سهی، مجتبی و رحیمی دستجردی، محسن، ۱۴۰۱، تعیین تاثیر رقابت بازار محصول بر رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و قابلیت مقایسه صورت های مالی، سیزدهمین کنفرانس ترفندهای مدرن مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری با رویکرد رشد کسب و کارها

شعبانی، زهرا و شفیعی، حسین، ۱۴۰۰، اندازه گیری تاثیر استانداردهای بین المللی گزارشگری مالی بر کیفیت حسابداری عملکرد و کارایی تصمیمات سرمایه گذاری، یازدهمین کنفرانس بین المللی ترفندهای مدرن مدیریت، حسابداری، اقتصاد و بانکداری با رویکرد رشد کسب و کارها

غلامی گاکیه، فردین (۱۳۹۰) تاثیر انعطاف پذیری مالی بر میزان سرمایه گذاری و ارزش آفرینی شرکت ها. پایان نامه کارشناسی ارشد، رشته حسابداری، دانشکده امور اقتصادی.

کارگر، مریم و عظیمی قاراب، پریسا و طلایی، مریم، ۱۴۰۱، تاثیر سرمایه بانکی بر قدرت سود آوری و ریسک بانکی در صنعت خودروسازی، نهمین کنفرانس بین المللی مدیریت، حسابداری و توسعه اقتصادی

محب علی، هادی، ۱۴۰۱، تاثیر کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارشگری مالی و ارزش شرکت

Al Ani, M. K., and Z. O. J. E. J. o. E. Mohammed, Finance. 2015. Auditor quality and firm performance: Omani experience. European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences 74:13-23.

Al-ahdal, W. M., and H. A. Hashim. 2021. Impact of audit committee characteristics and external audit quality on firm performance: evidence from India. Corporate Governance: The international journal of business in society ahead-of-print (ahead-of-print).

Alsmady, A. A. (2022). Quality of financial reporting, external audit, earnings power and companies performance: The case of Gulf Corporate Council Countries. Research in Globalization, 5, 100093.

- Alsmady, A. A. 2018. The Effect of Board of Directors' Characteristics and Ownership Type on the Timeliness of Financial Reports. *International Journal of Business and Management* 13 (6):276.
- Arora, A., and C. Sharma. 2016. Corporate governance and firm performance in developing countries: evidence from India. *Corporate Governance* 16 (2):420- 436.
- Assad, N. F., and M. T. J. W.-U. K. J. Alshurideh. 2020b. Financial reporting quality, audit quality, and investment efficiency: evidence from GCC economies. *WAFFEN-UND KOSTUMKUNDE JOURNAL* 11 (3):194-208.
- Barth, M. E. and K. Schipper, (2008), "Financial Reporting Transparency", *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, Vol. 23, No. 2, PP. 173-190.
- Buallay, A., A. Hamdan, and Q. Zureigat. 2017. Corporate Governance and Firm Performance: Evidence from Saudi Arabia. *Australasian Accounting, Business and Finance Journal* 11 (1):78-98.
- Dechow, P., & Dichev, I. (2002). The Quality of Accruals and Earnings: the Role of Accrual Estimation Errors. *The Accounting Review*, Vol. 77 (Supplement), pp. 35–59
- Djojo, V. M., & Astuti, C. D. (2023). The Effect of Tax Planning, Capital Intensity and Earning Power On Earning Management with Institutional Ownership As A Moderating Variable. *Devotion Journal of Community Service*, 4(2), 534-545.
- Elaoud, A., and A. Jarboui. 2017. Auditor specialization, accounting information quality and investment efficiency. *Research in International Business and Finance* 42:616-629.
- Fama, E. F. 1980. Agency Problems and the Theory of the Firm. *Journal of Political Economy* 88 (2):288-307.
- Ferguson, Michael J. Gim Seow and Danqing Young. (2004). «Nonaudit Services and Earnings Management: U.K. Evidence». *Contemporary Accounting Research*. Vol. 38.
- Lowensohn, S. H., Reck, J., Casterella, J. R., & Lewis, B. (2007). An Empirical Investigation of Auditor Rotation Requirements. <http://ssrn.com/abstract=1021789>.
- McNichols, M. (2002). Research design issues in earnings management studies. *Journal of Accounting and Public Policy*. 19 (4-5): 313-345.
- Myers, S. C., and N. S. Majluf. 1984. Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics* 13 (2):187-221.
- Pham, H. N., and S. M. N. Islam. 2021. Corporate Governance, Ownership Structure and Firm Performance. *International Journal of Commerce and Management* 20 (2):74-92.
- Phan, T. T. H., L. A. Lai, T. T. Le, D. M. Tran, and D. T. Tran. 2020. The impact of audit quality on performance of enterprises listed on Hanoi Stock Exchange. *Management Science Letters*:217-224.
- Sayed Hussin, S. A., N. Mohd Saleh, and A. A. Al-smady. 2019. Auditor Demographic Factors and Dimensions of Auditors' Skepticism in Jordan. *Asian Journal of Accounting and Governance* 11:39-48.
- Shleifer, A., and R. W. Vishny. 1997. A Survey of Corporate Governance. *The Journal of Finance* 52 (2):737-783.
- Ziaee, M. 2014. The Effect of Audit Quality on the Performance of Listed Companies in Tehran Stock Exchange. *International Letters of Social and Humanistic Sciences* 21:36-43.

Investigating the effect of financial reporting quality, independent auditor and profit power on the performance of Listed Firms in Tehran stock Exchange

Hassan Ahmadi¹

Maryam Asalam²

Aziz Safadoust³

Ali Azhdeh⁴

Abstract

The purpose of this research is to investigate the effect of financial reporting quality, independent auditor and profit power on the performance of companies listed in Tehran Stock Exchange. The current research is practical in terms of its purpose, and in terms of methodology, it is a causal (post-event) type of research. The statistical population of this research is the companies admitted to the Tehran Stock Exchange in the years 2016 to 2022, and 133 companies have been examined in a seven-year period to conduct this research. A regression model has also been used to analyze the results. The obtained results show that the quality of financial reporting has a positive and significant effect on the performance of the company. Also, the characteristics of the independent auditor (the size of the audit firm, the auditor's rotation and the auditor's expertise in the industry) have a positive and significant relationship with the company's performance. The results show that profit power has a positive and significant effect on company performance.

Keywords

company performance, independent auditor, profit power, company performance

1 - Assistant Professor of Accounting Department, Kherd Bushehr Non-Profit Higher Education Institute, Bushehr, Iran (Responsible Author).

2- Master of Financial Management,, Kherd Bushehr Institute of Higher Education, Bushehr, Iran.

3 - Master of Financial Management, Kherd Bushehr Institute of Higher Education, Bushehr, Iran.

4 - Master of Financial Management, Kherd Bushehr Institute of Higher Education, Bushehr, Iran.